

Europese besmettingsangst

2010/71
24 | 11 | 2010

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Het doek viel over de Ierse crisis toen na een hele periode van ontkennen dat Ierland steun vanuit Europa nodig had, de gouverneur van de Ierse centrale bank zelf zei dat het land nu toch een lening van tientallen miljard euro van doen heeft.

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom
Itinera Institute

Iedereen die een dramaturgisch verantwoorde beschrijving wil van wat zich in Dublin de voorbije nachten heeft afgespeeld, moet er maar eens de novelle "A man in full" van Tom Wolfe op naslaan. Hier wordt het hoofdpersonage op psychologisch genadeloze wijze in een zogenaamde "workout" duidelijk gemaakt dat de ontkenningfase voorbij is en dat hij wel degelijk in diepe financiële problemen zit. De Ierse regering weigerde voorbije dagen toe te geven dat de overheid als een Siamese tweeling verbonden is aan het noodlijdende Ierse bankstelsel dat ondertussen voor meer dan 130 miljard euro afhankelijk is van het liquiditeitsinfuus van de ECB. Vooral het nieuws dat de lokale Ierse centrale bank uitzonderlijke liquiditeitssteun van 20 miljard

euro moest verstrekken buiten het klassieke ECB-programma om deed veel alarmbellen tilt slaan. Ook in België roept het gebruik van deze ELA-procedure (Emergency liquidity arrangements) herinneringen op aan het donkerste uur van de financiële crisis. Op deze manier zijn de lenen nog veel afhankelijker geworden van het infuus van de centrale bank dan zelfs het Griekse bankstelsel. De Ierse overheid had dan wel mooi praten dat zij geen liquiditeitsbehoeften hebben tot midden 2011, bij financieel geletterden was al langer een lamp gaan branden dat de banken veel sneller nieuw geld van doen hebben. Bovendien blijken de problemen niet beperkt tot Anglo Irish Bank maar is ook Bank of Ireland een gretige afnemer van geld van de centrale bank

“

Sowieso is het onorthodox liquiditeiten te verschaffen aan commerciële banken die ook een solvabiliteitsprobleem hebben.

”

geworden. En dit allemaal nadat de Europese stresstest had uitgewezen dat de Europese banken voldeden aan het globaal gezondheidsonderzoek.

Dit betekent uiteraard dat de druk in heel het Europese huishouden weer hoog oploopt gezien de angst voor besmetting. Onze landgenoot Herman Van Rompuy stelde met enig gevoel voor dramatiek dat het overleven van de Europese Unie op het spel staat. Het kan nuttig zijn om iedereen op de ernst van de situatie te wijzen maar misschien is dit er wel wat over. De president van Europa kan met recht wijzen op het potentiële gevaar voor het voortbestaan van de eurozone. De muntunie is echter iets anders dan de Europese Unie: laten we aub de dingen gescheiden houden. De Britten zullen zich afvragen sinds wanneer de twee organisaties zo onlosmakelijk aan elkaar verbonden zijn. Beter om geen slapende honden wakker te maken. In Londen stelt men onder tusschen met enige schadenfreude dat Ierland misschien ook beter uit de eurozone was gebleven. De Britten stellen nu voor om hun westelijke buur een bilaterale lening te geven waarbij ze mooi aangeven het Europees red-

dingsfonds opzettelijk te negeren. Voor de Ieren smaakt dit alles erg bitter omdat ze net de eurozone omarmd hadden om meer afstand te nemen van hun voormalige leenheer. Heel het Ierse verhaal doet kleine open economieën nog eens beseffen dat het 'too big to fail'probleem fataal kan worden voor een klein land en het rationeel dan ook meer risicoafkerig dient te zijn tegenover de risico's die systeembanken opleveren.

De markt had al verscheidene keren signalen gekregen vanuit de Europese centrale bank dat de liquiditeitssteun niet onbeperkt kon doorgaan. Sowieso is het onorthodox liquiditeiten te verschaffen aan commerciële banken die ook een solvabiliteitsprobleem hebben. In de monetaire economie wordt liquiditeit verschaffen als een publieke functie beschouwd omdat wantrouwen voldoende is om een bank in gevaar te brengen zoals we verscheidene keren hebben gezien. Solvabiliteit is echter een privaat goed: een bank die over onvoldoende eigen vermogen beschikt, moet op een ordelijke wijze de deuren dichtdoen en het is onkies om ze kunstmatig in leven te houden met liquiditeitsteun van de centrale bank. Als de Ierse staat verkiest om haar banken te ondersteunen dan verkiest de ECB dat ze dit

doet met geld uit het Europese herstelprogramma of van het Internationaal Muntfonds. Hierbij wordt aan de Ierse overheid immers voorwaarden opgelegd worden waartoe de centrale bank niet de autoriteit heeft. Bij velen leefde de voorbije maanden het gevoel dat de Ierse overheid vooral zolang mogelijk het aanvragen van steun wilde uitstellen om de rotte appel door te schuiven naar een nieuwe regering na tussentijdse verkiezingen. Dat lijkt ze niet gelukt te zijn.

Wat iedereen zich nu afvraagt, is welk land het volgende aan de beurt is. In elk geval wijst heel de historie erop dat we dringend werk moeten maken van beter intern macro-economisch beheer in de muntunie. Ierland had veel van zijn problemen vermeden indien het zijn vastgoedzeepbel eerder had bedwongen. Vandaag zijn de woningprijzen al met 50% gezakt wat enorme kredietverliezen oplevert voor de banken. De invoering van dezelfde munt betekent immers dat hetzelfde keurslijf

aan landen in verschillende omstandigheden wordt toegemeten. De rente wordt afgestemd op de economische toestand in de kernlanden (Duitsland) waardoor ze totaal niet gepast bleek voor perifere economieën zoals Ierland en de Zuid-Europese landen. Om de muntunie een toekomst te geven zullen er niet alleen budgettaire regels moeten nageleefd worden maar zal er ook gewerkt moeten worden op andere macro-economische onevenwichten.

Ivan Van de Cloot

Hoofdeconoom Itinera Institute

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming.

ONAFHANKELIJKE DENKTANK

KLARE IDEEËN, KLAAR VOOR ACTIE

Itinera Institute VZW

Leopold II Laan 184d B-1080 Brussel
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org
www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever: Marc De Vos, Directeur